UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Conditionibus institutionum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

vulgarem tacitam, quare ex tacita non veniunt, Respon. quãdo
quis substituitur filio exheredato, talis substitutio non pōt con
tinere vulgarem substitutionem. Ista nō placet, quia licēt ista fi
lia esset exheredata a primo gradu, tamen a secundo nō, q2 erat
substituta vulgariter, ⁊ pupillariter: ⁊ sic potest in tertio gradu,
vt ē. ti. j. l. pater, ideo dic q̄ hic filij adiuerat, ideo prima substi
4 tutio expirauerat, vt dixi ē. in j. cōtrario, Uel aliter, ⁊ vulgaris
tacita contenta in expressa pupillari expirat adueniente puber
tate, vt dixi in l. j. ē. codē in materia vulgaris substitutiōis. ¶ Dz
ergo ista filia adoleuerit, expirat ista substitutio pupil. sub qua
substituta erat.

ADDITIO.

2 ¶ Qui habebat. Uide Bald. consi. ccxxxiij. iij. lib. ⁊ cōsi. cxvij.
inci. quidam fuit substitutus. cod. iij lib.
POM. Uide Alex. consi. j. j. volumine.

LEX XLVIII.

Serum. Difficilis est tota hec lex, ⁊ breuis
hoc dicit. ¶ Additio hereditarias
extinguit spē substitutionis vulgaris in portionē a
deuntis tantummodo. hocēt istud principiū. ¶ Op
po. quamdiu locus est instituto, non est locus substituto, sed hic
est institutus, ergo. ⁊ c. l. quamdiu. de acquirend. heredita. So
lu. hic locus est substituto in portione sua tantum, nō eis, cuis adi
tio fuit facta, ⁊ ideo illa portio nō vadit ad substitutū. ¶ Apponit
q̄ ista portio vadit ad coniunctū. nō ad substitutū. l. seruus cōmu
nis ab extero. j. de acquirend. heredita. Solu. ibi nullus erat
substitutus. hic sic. ¶ Opp. de l. si pater. ē. ti. j. ⁊ Inst. eo. §. fi. v
bi intelliguntur ista verba, si heres nō erit vel aliū heredē nō fe
cerit, sed hic fecit. ergo. ⁊ c. Sol. gl. q̄ hic fecit in portione sua, cu
ius iussu adiuit, nō alioru, q2 seruus repsentat, ꝓsonā duorū do
minorū. ¶ Op. extra gl. q̄ iste substitutus vulgariter nō debeat
admitti, nisi vtroq; nō adeūte. ⁊ altero nō agnoscente, l. q̄uis. C.
eo. ⁊ l. q dā testamento. ē. e. Sol. ista verba, si heres nō erit, relā
ta adseruū cōmunē intelliguntur separatim, ⁊ disiunctim. Hoc
probatur in l. ⁊ Proculo. j. de leg. ij. ⁊ l. qui heredi. §. si duorum
seruo. de con. ⁊ demon. merito cuiuscunque portio valet. substi
tutus admittitur. Jn cōtrario fuit facta substitutio duobus cō
iunctim, ⁊ copulatiue, ideo requiritur q̄ neuter sit heres. Jta de
betis intelligere istam difficilem materiam.

§. Titius. Multum difficilis §. est. Quoties substitu
tio est plenior q̄ institutio, preualet substitu
tio. h. d. dz quatuor ptes. Primo ponitur thema, ⁊ questio. Se
cundo ratiocinatur circa questione ponēdo quatuor casus. Ter
tio reassumit q̄stionem, ⁊ eam determinat. Quarto ponit nonam
q̄stionem. ⁊ eam soluit. Secunda ibi, qdem. Tertia ibi, secun
dum hec. Quarta ibi, quid ergo. Dic in tex. ibi, in hac questione,
id est, in hoc themate examinādo per modū questiōis. ¶ Opp.
ad primum nō dicit, in hac questione dz dicere, in his questioni
bus, cū plures sint. Dic vt ē. apostillant fm Jac. de Arc. ¶ Itē
opp. ad fm. q̄ substitutio afferat cōmodū. l. j. §. si proponatur. j.
si quis omis. cau. testa. Sol. quidā, q̄ nullius mométi est. sc3 nul
lius vtilitatis, q2 posset adire ex substitutione, ⁊ omittere ex in
stitutione. Alij q̄ ista fm illā. ⁊ bene per l. si te solum. §. j. ē. ti. j. ⁊
l. sed si plures. §. fi. ē. eo. ¶ pp. dicit hic, q̄ si substitutio sit pu
ra, ⁊ institutio nō, nō valet. Cōtra. vt hic. ⁊ d. l. sed si plures. §. fi.
ē. e. Sol. dz sit pura, tñ affert aliquā vtilitatē, ⁊ hoc sufficit q̄ pos
sit aliquā vtilitatē afferre. ¶ p. dicitur hic, q̄ quis fuerat sub
stitutus pure. Sed cōtra q2 nulla substitutio est pura, l. cohere
di. §. coheres. ē. e. ⁊ l. in ratione. §. si filio. ad l. fal. Sol. gl. ⁊ bene.
Simile videtur in l. qui liberis. in prin. ē. e. ¶ p. dr hic q̄ in
stitutio pura dz in se conditionē contrariā. l. si post mortē. §. fi. j.
de leg. j. ⁊ l. pecuniā. ē. si cer. pet. Bl. dicit q̄ ista est cōditio taci
ta, quē proprie non est conditio. l. conditiones extrinsecus. ē cō.
⁊ demon. Sed non plz, q2 ista conditio ex testamento, pcedit. l.
aliquando. de cond. ⁊ demon. dixi in d. l. cōditiones. Sol. cōtra
rium, q̄ signaui vobis. loqtur in legatis, sed in hac substitutione
est aliud q2 in ea inest de necessitate cōditio contraria ei, q̄ ī sub
stitutione est apposita. ⁊ ille cōditiones, que insunt de necessita
te, nō pprie suspendunt. l. iij. j. de leg. j. ¶ Op. q̄ ista cōditio nō
debeat expectari, cū oino nō sit cōditio extitura. l. si quis ita scrip
serit. ē. ti. j. Sol. hic in nulla parte institutio erat pura, ⁊ iō expe
ctaē cōditio, q2 posset interi mori. l. huiusmodi. j. de leg. j. ibi ve
ro erat in aliqua parte pura. ¶ Op. extra gl. dr hic, q̄ cōditio in
stitutionis existēs facit nō valere substitutionē, sicut si ab initio
fuissent due pure. opp. de l. verbis. in fi. j. ad l. fal. vbi dispositio
q̄ ab initio valuit per euentum conditionis nō irritantur. Sol.
lud in legato, in quo aduenīte cōditione nō trahit retro. l. Scrip
pronius Attalus. de vsufr. leg. ⁊ istud est in die, nō in cōditione.
l. j. j. si quis omis. cau. test. ⁊ ideo trahit retro. l. q̄ dr. de tel. mil.
⁊ ideo sunt due pure. ¶ Opp. ad tertiū, dr hic q̄ libertas pro
nalet legato. cōtra. de l. seruū filij. §. fi idē. j. de leg. j. Sol. nisi
go hic in dubio, ⁊ quando libertas potest valere, alias secus, vt
cōtrario. ¶ p. hic dicitur q̄ iste seruus ex primo gradu nō po
test esse heres, q2 sibi sic non fuit libertas relicta, ꝓ contra in l. p.
C. de ne. ser. here. inst. Sol. fateor q̄ hodie ex primo gradu po
set esse liber, ⁊ heres, q2 statim q̄ heres institutur, videtur q̄ sit
liber, nisi contrariū appereat. ⁊ ita dz intelligi gl. magna in fi. C.
cūdā iura nouā, alias diceret male, ⁊ cōtra hunc tex. qui dicit
ex prima institutione non pōt esse heres. ¶ Item oppon. q̄ ad
per libertatem datam in substitutione legatū non reuocet sim
pliciter, ⁊ dz debeat expectari euentus, l. fi. C. de ne. ser. here. inst.
Bl. parua, que est hic, videtur fateri cōtrariū. q̄ legē contrariā,
⁊ illa lex ꝗ nō videatur mutare aliquid de iure antiquo, sp pro
casum, qui ponitur in l. si seruus cōmunis. in fi. ē. eo. Dic q̄ ibi
quitur quādo est substitutus pupillo, hic sibīpsi vulgariter. q̄
nō dz tractum temporis. Sufficit ergo q̄ velit esse heres. Sed
substitutio facta de seipso, esset facta sub aliqua cōditione. sic
bet expectari euentus conditionis. Dicitur hic, vnus gradus
cōtra imo plures, sc3 institutionis, ⁊ substitutionis. Bl. solum
vnus est gradus. expone, sc3 validus, vel aliter, id est vna pe
na que est substituta, ⁊ instituta vel vnus gradus, sc3 substitu
nis. Tene quam vis, nō curo. Venio ad iij. partem, circa cui
opp. ⁊ ista inuestigatio, an Titius heres adiuerit, vel nō, ad
sit necessaria q2 etiā si adiuit substitutus, erit liber, ⁊ heres
testator voluerit preferre legatum libertati. vel cōtra. pati
illam perplexitatem, quia ille non potest iubere anteq; qui
dominus, ita non potest iubere antequam adeat. ¶ Op
sed si plures, §. fi. ē. eo. Sol. hic affert commodum, quia si
tutio secunda est cum libertate. ¶ Opp. q̄ perplexitas
l. Titius. j. titu. j. Sol. de conditione impossibili ratione
xitatis, dicam. j. tit. j. l. j. ¶ Alterius distingue, vt gloss.
que incip. in dubio. super verbo preualere.

§. Si pupillus. Dic ibi vniuersum, id est
conditionis pendeat, Dr. ¶ Querit gl. nunquid ab here
emptoris potest abstinere. Quod dic, l. iij. §. qui fidei cō
ē. ti. j. Et istius §. materiā examinaui, ē. in l. paterfamilias.

De conditionibus institu. Tit. vij.

LEX. I.

1 ☞ Relictum sub conditione necessaria habente pece
cōditionem turpem, debetur.
2 Impossibilitatis quatuor sunt species.
3 Impossibilitas nature quando vitiet testamentum.
4 Impossibilitas nature quando vitiet contractum.
5 Impossibilitas de iure quando vitiet dispositionem.
Impossibile de iure dicitur quod est contra bonos mores.
6 Impossibilitas ratione perplexitas, quando habeat vitia
7 Impossibilitas de facto quando habeat vitiare dispositio
8 Conditionis impossibilis in locum, quando aliquid debeat
pleri.
9 Relictum si est fratribus pro missis cantandis, licet cant
sit interdicta, debet aliud honestum in locum missarum
10 Conditio si est pro parte possibilis, ⁊ pro parte impossibi
pletur possibilis. alia reścitur.
11. Institutus sub conditione impossibili, an possit adire here
tem de iure ciuili vel petere bonorū possessionē de iure p
12 Filius institutus sub conditione impossibili potest tes
approbare.
13 Conditio impossibilis in persona tertij nō vitiat dispos
14 Matrimonium contractū sub cōditione impossibili, a

Sub impossibili. Hec lex duas
que consistunt super illis verbis, vel aliis
vt dicit ibi gl. in d. verbo alio modo. ⁊ vna
ra. teneatis quā vultis, ⁊ secundum vna
2 ne casum. ¶ Opp. a Inst. de leg. §. fi. c. c
pe. no. l. j. vbi ē idē tex. Dicit gl. in ver. nō vitiari. hic ē dis
apposita bonorato, ibi fuit apposita granato. Dz Bo. ad

C. de ĳs que pen. nomi. l. j. ⁊ Insti. de leg. in d. §. fi. ⁊ j. de cond. ⁊ demōstratio. super rub. ⁊ l. obtinuit, eo. ⁊ Dyn. in c. nemo potest, extra de reg. iur. lib. vj. Ultramontani dicunt veritatem, ꝙ istud contrarium non meri. signari. Nam si respiciamus legem ↄtrariā ibi non fuit relictū sub impossibili conditione, imo sub conditione necessaria, si dixit enim testator, iubeo ꝙ heres interficiat patrem suum, ⁊ si interfecerit, det centū pene nomine Titio, vides ꝙ Titius debet habere centum sub conditione, si heres patrem non interfecerit, sꝫ filium interficere patrē est impossibile de iure non interficere est necessarium, ⁊ sic relictum fuit sub cōditione necessaria. Dices tu ergo debetur, sicut relictū sub cōditione necessaria, q2 pro pura habet. l. si pupillus. §. qui sub cōdit. j. de nouatio. Responde, † debetur, nisi habeat precedentem conditionem turpem. l. si homo mortuus. infra de verborū oblig. l. in illa stipulatione, si calendis eod. tit. Et hanc opin. te. glo. hic non fuit impossibilitas. ⁊c. Illa ergo distinctio. si adĳciatur honorato, vel grauato est falsa, quia lege non probatur, ⁊ est contra casum. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos. j. de leg. j. vbi conditio adĳcitur grauato, ⁊ valet dispositio.

¶ Preterea hec lex, ⁊ l. conditiones, infra eo. ⁊ l. obtinuit. infra de condition. ⁊ demonstra. loquuntur generaliter, ⁊ non dicunt an, vel cui sit adiecta condi. impossibilis. omnis enim cōdit. que adĳcitur institutioni, videtur adiecta in lega. ⁊ relictis illo testamen. l. si dies. in fi. qñ. dies leg. ce. Sed si esset vera talis opin. sequeretur ꝙ nullum legatū relictū testamento illo in quo quis est institut⁹ sub conditione impossibili, valeret. Alia est opi. Jo. in in d. l. j. de is que pe. not. ꝙ hec l. concordat cum illa lege. j. ⁊ est contra tex. in l. vnj. C. de ĳs que pe. no. in fi. ibi. sine i. lo dāno. ⁊c.

¶ His premissis veniamus ad materiam conditionis impossibilis, ⁊ reperimus quatuor species impossibilitatis. Quedā est impossibilitas de natura, quedam de iure quedā est ratione perplexitatis, ⁊ quedam impossi. de facto. Examinemus quālibet ꝑ se. ¶ Primo de impossibilitate nature. † Opp. ꝙ impossibili. omnino vitiat testa. l. si stipuler. de ver. ob. l. apud Julia. §. fi. j. de leg. j. Respō. ibi impossibilitas adĳcitur per modum dispositionis, ideo non valet ipso iure, hic per modum conditionis. Ad hoc opponitur de l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos. j. de leg. vbi adĳcitur per modum dispositionis, ⁊ non vitiat. Sol. ibi impossibil. nō erat in eo ꝙ erat substātiale in dispositione, sed in quodā accidenti, vt in die seu dilatione, ideo vitiatur, ⁊ non vitiat, vt ibi dixi. ¶ Item oppo. conditio de preterito non vera est impossibilis, l. verū. j. de reg. iu. sed cōditio de preterito nō vera vitiat dispositio. l. cum in secundo. de iniust. test. ⁊ l. ĳ. de her. insti. ⁊ j. eo. l. institutio talis. §. si cum simi. Respōdeo, hic loquitur in cōditione impossibili de futuro, ibi de preterito. Ratio q2 tali cōditio est magis causa finalis quam cond. l. demon. §. j. de cond. ⁊ demon. ⁊ q ibi dixi. ¶ Cōtra hanc sol. opp. d. l. si Meuia. §. de here. insti. Glo. ibi dicit, q ibi loquitur de con. nugatoria, sed qd vult dicere nugatoria. Resp. conditio de preterito q̄ est modo impossibilis, ⁊ de preterito fuit impossibilis est nugatoria, ⁊ nō vitiat, sed illud quod supra dixi loquitur in conditione de preterito, que licet tunc sit impossibilis, tamen de preterito fuit possibilis. ¶ Ad hoc opponitur ⁊ videtur quod conditio impossibilis vitiet dispositionem, vt infra. de ver. obli. l. impossibilis. Respondeo, impossibilis conditio vitiat contractum, vt ibi non vltimas voluntates, vt hic. Et ratio fit fauore vltime voluntatis. l. in testamentis. de reg. iur. Sed contra hoc de contractu, opp. ꝙ in contractibus impossibilitas non vitat. l. insulam. §. loc. Sol. ibi impossibilitas erat circa aliquod accidens, vt plene dixi i d. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos de leg. j. ¶ Ex predictis potest distingui circa impossibilitatem nature. Aut impossibilitas adĳcitur in vltimis voluntatibus, aut in contractibus. Primo casu aut ꝑ modū dispositionis, aut per modū cōditionis. Si ꝑ modum dispositionis, aut est impossibilitas circa id quod substanle in dispositione, aut circa aliquod accideno. Si per modū cōditionis, ⁊ tunc aut de preterito, aut de futuro. Si de prete. ⁊ tunc aut est possibilis nūc, ⁊ fuit impossibilis de preterito, ⁊ nō vitiat Aut de preterito fuit impossibilis, ⁊ de futuro nō, ⁊ tūc vitiat. vt hic saluo eo quod dico circa impossibilitatē iuris. Si † in contractibus, aut per modum conditionis, ⁊ vitiat per modum dispositionis, ⁊ tunc aut circa id quod est principale in dispositiōe, ⁊ vitiat. l. si stipuler. j. de verb. obl. Aut circa accidens. vt circa diē, ⁊ tunc distingue, aut in contractibus bone fid. aut stricti iu. plene dixi in d. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos. j. de leg. j. ⁊ probat in l. insulā. §. locati. Ego dixi ꝙ impossibilitas vitiet cōtractum ¶ Contra in l. si milite. C. de condictio. ob causam Sol. hic dantur plures solut. Prima, aliud in contractibus nominatis, ⁊c. Breuiter Dy. post vnam solutionē, impossibilis cōditio vitiat omnem contractū de mūdo siue bone fidei, ⁊c. sed non impedit oriri conditionem ob causam. que non oritur ad perficiendū contractum prout agitur: sꝫ ad resoluendum ipsum extra id ꝙ agitur. l. si is. §. finali. §. cōmodati. Ita loquitur l. si militē. C. de cōdictio ob causam.

5 ¶ † Uenio ad impossibilitatē iuris ⁊ opponitur, institutio que in alterius voluntatem cōfertur, est impossibilis de iure, tñ si fiat institutio vitiatur illa institutio. ⁊ l. si quis Sempronium. ⁊ l. captatorias, §. de heredibus instituēdis. Solutio, cōditio proprie impossibilis de iure est illa, q̄ est contra bonos mores, sꝫ ista institutio que confertur in alterius arbitrium nō est impossibilis d iure, sed lex ei nō assistit. Simile in l. stipulatio ista. §. alteri. infra de verborum obligationibus. ⁊ qd ibi nota. in l. pacta que cōtra. C. de pactis. Uel si volumus dicere qd sit cōtra ius dicam⁹ ꝙ ideo ibi vitiat, q2 talis conditio facit cessare solennitatem testamenti, cum voluntatem defuncti istitutio nō talis hꝫ, ⁊ ide vitiat institutionem. ¶ Item opponitur quod cōditio impossibilis de iure debeat impleri de facto, vt infra eo. l. mulier. ⁊ l. Meuius. j. de cōditioni. ⁊ demōstratio. Solutio, Si conditio que est de iure impossibilis, impleatur de facto ⁊ nihil facit contra bonos mores, dꝫ impleri de facto, vt hic ⁊ j. eodem, l. cōditio. Simile dicit Dy. in l. quidam cum filium. j. de verborum obligationibus. ¶ Item oppon. de l. seruo manumisso. de condiction. indebit. vbi conditio de iure impossibilis vitiat legatum. Glossa ibi soluit, cōditio impossibibilis non vitia, si testator sciebat eā impossibilem: sꝫ si credebat possibilē, ⁊ erat impossibilis, tunc vitiat, qd tene menti. argumen. §. de heredibus instituendis, l. quo loco. §. j. Hec solut. videtur cōtra casum l. ab omnibus. §. j. j. de legatis primo. vbi dicit, qd lꝫ testator putauit cōditionem possibilem, que erat impossibilis, tñ non vitiat. Solutio, illa cōditio de tabulis reddendis respicit vnū finalem effectum, scꝫ liberationem: ⁊ ideo lꝫ sit impossibilis per vnum modū sufficit qd sit impossibilis per alium modum equipollentem: sicut dixim⁹ in l. mulier. in prin. ad Trebel. ⁊ l. si ita, quando dies lega. ced. ⁊ l. ĳ. C. de insti. ⁊ subst. In alĳs autem conditionibus que ad vnum finalem effectū nō proponuntur, esset secus. Hoc probatur, q2 cōditio debet impleri in forma specifica, nec dꝫ impleri equipollenter, vt dixi in l. Gallus. §. ⁊ qd si tantum. §. de liberis ⁊ posthumis. ¶ Opp. de l. filius. j. eodem vbi cōditio impossibilis vitiat institutionem. Gl. soluit duob⁹ modis. Primo qd ibi vitiatur testamentum ad commodum substituti, qui erat successur⁹ ab intestato: ⁊ vitiat institutio, vt succedat ab intestato, ⁊ legata nō soluat. Alia, ꝙ est ibi speciale in filio qui nō potest institui nisi sub cōditiōe potestatiua. ⁊ ideo illa institutio peccauit in forma. ⁊ ista est vera. Et per hoc apparet qd precedens solutio non est vera, q2 illa lex in alĳs venientibus ab intestato non procederet. l. si libertus sub conditione. j. de bo libe. Item nō haberet locū in filio emācipato, vel instituto a matre. l. rep. hēdēda. C. de institutio. ⁊ substitutio. ¶ Expedit⁹ de impossibilitate iuris, q2 in omnibus casibus in quibus impossibilitas nature vitiat, in omnib⁹ illis impossibilitas iuris vitiat: sꝫ in illis in quib⁹ impossibilitas nature nō vitiat, an impossibilitas iuris

6 vitiet, distigue ex pdictis per te. ¶ † Ueniam⁹ ad impossibilitatem ratione perplexitatis, ⁊ opponitur ꝙ impossibilitas vitiet. j. eod. l. si Titius. So. est ibi impossibilitas ratiōe perplexitatis hic nature vel iuris. Et rō est, q2 imputet sibi testator qui induxerit perplexitatē, ⁊ cōditionem inseruit ipsemet, vt ibi not. Itē opp. qd impossibilitas ratione perplexitatis non vitiat, vt j. eodem l. si quis ita. in prin. Sol. ibi perplexitas pōt de iure dissolui. de facto sec⁹, vt ibi patet. Itē oppo. quod impossibilitas ratione, perplexitatis non vitiat, q2 si non pōt dissolui de iure, debet dissolui de facto. l. si Titius de verb. obligatio. vbi lite cōtesta. de facto quis soluit perplexitatē. Sol. ille qui implet cōditionem de facto, ⁊ sic dissoluit perplexitatem, implet eā sibi, ⁊ ad sui cōmodum: ideo talis dissolutio admittitur. simile j. eodem l. mulier. §. j. sꝫ si impleas de facto ⁊ fieret ad alterius cōmodum, scꝫ non implentis, tūc talis dissolutio perplexitatis non admittetur. Hic est casus in l. si Titi⁹. j. eo. ti. ⁊ probatur in d. l. si Titius. in exemplo negatiuo. Opp. qd ista perplexitas non vitiat dispositionem. l. qui quadringenta. in princ. j. ad l. falci. Sol. ibi perplexitas ex verbis, vel ex dispositiōe defuncti non cōtingit, sꝫ ex quodā accidenti facta estimatione patrimonĳ ⁊ ideo nō vitiat, sed dissoluitur perplexitas prout possibile est ſm voluntatē defuncti: sed ꝙ §. dixi hꝫ locum in perplexitate que processit ex verbis, ⁊ ex dispositione defuncti. Item opp. de l. vlt. §. Titius ver. quid ergo. §. tit. priori. vbi perplexitas non vitiat dispositionem. Sol. l. si Titius. j. eodem loquitur qñ perplexitas cadit inter res dignas pari fauore, tunc dispositio vitiatur. Sed si ca inter res quarū vna est digna maiori fauore, prefertur fauorabilior. arg. l. inter pares. de re iud. Et ex predictis distingue per te. ¶ † Uenio ad impossibilitatem de facto. ⁊ oppo. qd impossibilitas vitiat dispositionem vel legatū. l. cū heres. §. i. j. de stat. Glo. que est ibi, ⁊ in §. impossibilis. Insti. de heredi. instit. soluit

ibi de impossibilitate de facto, que est magis difficultas quã impossibilitas: & ideo q̃ est possibilis, licet difficilis, dispositionez vitiat, vt ibi. De tali impossibilitate de facto que dr̃ difficultas
8 dic vt dixi in l. cõtinuus. §. illud. de verb. ob. ¶ Vos videtis q̃ cõditio impossibilis dispositionẽ nõ vitiat, quero⁺ an i locũ illi⁹ debeat alio impleri: & respõ. q̃ sic que testator adiecit cõditionẽ impossibilem ad nullũ finẽ honestum, vt si celum digito tetigeris, & tunc nõ debeat aliud impleri, vt hic, & j. co. l. cõditionis §. & l. obtinuit. de cõdi. & demonst. Quãdo que adiecit conditionẽ impossibilem ad aliquem honestũ finem. & tunc debet impleri ille, honestus finis, put est possibile, vt j. de vsuf. leg. l. legatũ. & j. de ad
9 mi. re. ad ciui. pertt. l. legatũ. ⁺ Et p hoc, ⁶ si testator relinquit cẽ
e tũ fratribus predicatoribus pro missis cantãdis, & ciuitas est interdicta, ita q̃ missa nõ potest cani tunc debet aliud honestũ fie
10 ri in locũ illius honesti finis. ¶ ⁺ Quero, quid si conditio est, p parte possibilis, & pro parte non? Resp. quatenus est possibilis impletur, quatenus est impossibilis reputetur. l. qui dotẽ. de dote
11 preleg. facit l. penult. de cõdi. & demõst. ¶ ⁺ Quero, an institut⁹ sub conditione impossibili possit adire hereditatẽ de iure ciuili, vel habeat necesse petere bonorum possess. de iure pret. Iac. de Are. ôt simpliciter, q̃ habeat necesse petere bonorũ possessionẽ; de iure pretorio, vt ipse no. in l. cũ in secũdo. §. de iniu. test. & l. si
qs eũ. §. tit. pri. & pbat p text. l. facta. §. li dãde. j. ad treb. Quid
dicem⁹? Respõ. quedã conditiones impossibiles remittũtur a iure ciuili, quedã a iure pretorio. Primo casu. põt adiri de iure ciuili, vt hac lege, & insti. de heredi. instituẽ. §. impossibilis. & l. cõditiones j. e. tit. Quedam remittũtur de iure pretorio & tũc nõ põt adiri de iure ciuili, sz recurritur ad bonorum possessionẽ scõm tabulas ideo quia ius ciuile illam conditionẽ nõ remittit. ita loquitur §. si dande. & ita loquitur l. j. §. cod. j. ad l. fal. Cõtra hoc facit l. si libertus. in pr̃in. j. de bon. lib. vbi conditio reiciit
a pretore, tamẽ est heres de iure ciuili. Sol. oportet intelligere heredem esse, id est. bonorum possessorẽ, non autẽ de iure ciuili.
12 ¶ ⁺ Item quero, dictum est q̃ si filius institutus est sub cõditione impossibili, nõ valet testamentum, sed an filius potest testamẽtũ approbare? Dico q̃ sic. l. filio. §. de iniusto, testa. & est casus recte
13 intelligendo. j. e. l. si quis in testamento. ¶ ⁺ Querit gl. qd si cõditio impossibilis in personam tertij apponitur: Dicit gl. qõ nõ vitiat. l. si Maevia. §. de here. insti. & hoc pp generalitatẽ. l. ob
14 tinuit. j. de cõdi. & demonst. ¶ ⁺ Querit glo. an matrimoniũ factũ sub cõditiõe impossibili valeat: Et videtur q̃ sic, q̃ est fauorabile, sicut institutio; sed tu dic de hoc vt in c. fi. extra de cõdi. appos.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Oppo. Vide i materia aliqua p Socy. i l. obtinuit. ff. de cõdi. & demõst. Item qõ in filio nõ reiciatur conditio turpis, sz vitiet institutio, vide Soc. in l. nõ dubitamus. in pn. ff. de cõdi. & demõ. Itẽ sicut cõditio est impossibilis, idẽ fit i mõ. & ibi Soc. in pn. põderat, & circa fi. dicit q̃dã alia de mõ impossibili.
b POMA. ¶ His premissis. Vid Aret. in §. impossibilis. inst. de here. insti. Ancar. in regula nemo potest. de reg. iur. in vj.
c IO. FR. AN. R. V. B. ¶ Species. Adde ad istam speciem gl. meliorem de iure in §. impossibilis insti. de hered. insti. & ibi late Angel. de Are. & Bal. & Imo. hic.
d ¶ De preterito. Impossibilitas cõditionis quomodo vitiet si est de presenti, vide Soc. in l. multa. §. fi. ff. de condi. & demõst.
e AND. BAR B. ¶ Et p hoc. Et vide que not. in rub. quo tempo. miles. & ad Bald. in l. j. C. de ijs que pe. no.

LEX II.

1 ☞ Cõmune, an pprie meum sit: & an alienato vsufructu res sit mea: & quid si est alienata proprietas. nu. 2.

Si testamento. Conditio, si meus erit, verificat in proprietate tantũ totius, vel partis, nisi sua volũtas appareat,
a 1 meum est: Imo quod commune est, meum nõ est l. quintus. j. de au. & arg. lega. Glos. hic in verb. nõ defecisse conditionem in fi. in dubio non dici meum, nisi totum sit meum, qõ tene mẽti. Sed ista gl. est contra text. super quo est signata ibi, nisi euidentissimis. vbi dicitur, meũ est qõ commune est, nisi probetur sua. Unde gl. dicit, in l. id quod nostrum. j. de reg. iur. qõ commune est, ôz meum ficte, non vere. Tu dic vt dixi plene in l. serui electione. §. j. j. de leg. j. ¶ Dicitur hic. & si ⁺ alienaui vsumfructũ, adhuc ôz res mea. Sed quero, quid econtra si alienaui pprietatem: Dicit glo. quod idẽ videtur. l. iiij. de vsufruc. Sed ôt finaliter contra l. j. §. j. j. ad Syllania, & adde. j. ad l. fal. l. statuliber. Nõ ob. d. l. iiij. q̃ vsufruct⁹ sz sit pars dominij, tamẽ finit mortẽ testatoris: iõ ideo nõ sensit testator. ¶ Quero qd si manumisit. ita q̃ tantum iuspatronatus retinuit: & asum habuisset
ff. l. talem. §. j. ¶ Item querit glo. quid, quando testator
quod esset suus in totum, quis erit tunc heres: Dicit gl.
gue vt habuistis i l. sed si conditioni. §. fi. seruum com
pra titulo secundo.

ADDITIO.

a AND. BAR B. ¶ Oppo. dicitur. Et vide q̃ de hoc elegit Barto. in l. j. C. qui testa. fa. poss.
1 ☞ Pluralitas vna geminat plures singularitates.
3 Statutum. q̃ bannitus in centum impune offendatur, pre
prehendit bannitum in duobus bannis, videlicet vnum i
quaginta, & aliud in sexaginta.

1 §. Sed si duo. Una ⁺ pluralitas geminat
singularitates, hoc tt. Cont
op. C. de impu. & ali. sub l. quãuis. & l. pen. Ego examinat
in l. falsa. §. fin. j. de cõditio. & demonstra. tetigi ã. ti. ij. l.
2 ticulo. vbi gl. tãgit. ¶ ⁺ Ultimo gl. inducit hũc ter. in
ad questio. vtrum ista propositio posit verificari, duo & tr
quinq; vel duo, & duo. & tria, sunt septem Glos. ôt. gl. ic
sunt de numero quinq; Item tria sunt de numero quinq
duo & duo sunt de numero septem. & sic verificatur. Et
tetipsum. De hoc j. de verbor. obl. l. quotiẽs. scias tamen
ex duobus, & tribus componantur quinq; tamen duo
sunt quinq; l. vbi fideiusso r. j. de solu. & ibi no. q̃ fiat
a nem. ⁸ ¶ ⁺ Dicit statutũ. ⁹ q̃ exbannitus a centum libris
3 posit impune offendi. Certe si habet duo banna, vnũ i
b ginta aliud in sexaginta, non est ex bannitus i centum, vt
d. l. vbi fideiusso r. & ibi vide quod tene menti.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Quod facit ad questionem. Contrarium
Bart. in l. manumissiones. §. de iusti. & tu. vide Jal.
cum eodem. in pn. ff. de iur. om. iud.
b POMA. ¶ Dicit statutum. Et videas omnino glos.
vbi fideiusso r. de solu.

LEX III.

1 ☞ Conditio vt habeatur pro impleta an sufficiat sol
vel requiratur depositio, & conignatio.
2 Legatarius an sit ille, in quẽ iussus est quis implere
3 Conditio si, habet diem, puta si domum edificaueris
cuius solo debet fieri, impedit, cõditio habeatur pro

a Sic ita heres. ⁸ Cõditio potestati
tur, p impleta, si fuerit
cuius personã debet impleri. hoc dicit. & ba
bonam glos. ¶ ⁺ & quero primo, vtrum sufficiat
tio sola, vel requiratur depositio, & cõignatio, ad hoc
habeatur p impleta. glo. ôt, si quidem sit presenti, tũc suf
la oblatio, l. statuliberos. §. Stych⁹. de statuli. Sed si
tunc debet fieri depositio, & conignatio. l. cum heres. e
& Jac. de Ra. dicunt q̃ requiritur depositio & conignatio
quando fit presenti per rationem, quia quãdocunq; fit
ad consequendã actionẽ requirit depositio, & cõignatio
de cõmuni ser. manu. & no. ã. tit. j. l. si seruus cõmuni. &
qñ oblatio fit ad implementũ cõditionis & fit ei, q̃ impl
conditionis nihil de suo pdit. & nihil obligatur ad tu
cõditionẽ, tũc sufficit sola oblatio, l. statuliberos. §. in
de statuli. est casus expressus in l. vlti. C. de condi. inst.
oblatio fieret non solum causa implendi cõditionẽ tan
causa soluendi pretium, vel vt ille, in cuius p̃sona imp
quid obligetur, tunc requritur depositio, & conignatio
commu. ser. man. & quod no. in l. si seruus. ã. ti. pr. & p
i l. antepe. C. de pac. inter emp. ¶ Sedo quero, ⁺ vtrũ ill
est iussus implere conditionem, sit legatarius: Et gl. no
si quis sub conditione. j. si quis omis. causa test. & econtra
l. fideicommissa. §. cum esset. j. de legat. ij. sed ad d. §.
ôt gl. solue vt ibi & i l. i ratione. §. tametsi. ad l. fal. Nã
quando conditio apponitur ei, quem testator potuit p
re. Sed tu dices. nõne testator potuit istum heredem
Sol. illud implementum debet impleri antequam
quã posset grauari, & ideo non potest dici legatum, vel
2 missum. ¶ ⁺ Quero, quid si ista conditio habet diem
domũ edificaueris, & illeĩ cui⁹ solo dz edificari impedit
tim heres liberatur, vel debet expectare diem: Dic in
dipositionibus que diez reicipiunt, fateor q̃ expectat
l. i illa stipulatione. §. j. infra de verb. obl. & alibi
tis, vt l. statuliber. §. fi. infra de statulib. sed hẽdis
recipi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pit diem. l. hereditas. §. tit. ij. & si conditio non habetur, p imple ta, sola dies remanet, ergo nõ expectat. Et de hoc dixi in l. hoc iure, & in l. illa. j. de verbo. ob. & dixi in l. ita stipulatus, in tertia questione principali, circa fin. eod. titu. vbi plene dixi & distinxi circa finem, dic vt ibi.

ADDITIO.

¶ Si ita heres. Aduerte quod i hac l. si ita heres, Bar. accusatur vitio contradictionis. sed pro saluatione Bar. vide cõcordiã quam posui ad l. cui fundus. ff. de condi. & demon.

LEX IIII.

Si qui ita. Nota hanc legẽ. Querit gl. vtrũ statim contracta societate ille sit hres. an debeat expectari cursus xvj. annorum. Azo tenuit qõ nõ debeat expectari. Glo. tenuit Sxium, qz non fuit appositum tantum, si contraxerit societatem: sed si permanserit, vnde dz expectari cursus temporis. Ego dico qõ si tẽpus esset adiectum tantum contractui, vt, instituo vos, si contraxeritis societatem in bonis meis vsque ad sedecim annos, & tũc celebrato Sctu remanet solum tẽpus, sed de hereditate subducit, vt not. §. l. proxi. ergo, &c. Sed si esset adiectum nõ solum Sctui, sed persistentie ipsius contractus, tunc est cõditio: vnde cursus temporis dz expectari. ¶ Item quero quomodo potest impleri ista cõditio perseuerãtie. Nam ôt textus, permãserint, &c. illud vt impossibile qõ permanserunt socij antequam sint heredes. Respondeo, oportet intelligere quod permãserint in illa societate rei future, & pdest, qz possunt interim petere secũdũ tabulas. l. ij. §. si sub conditione. de secund. tabul. & l. si qs instituat. §. titul. ij. & ideo omnia gerent, & tractabunt tanquam heredes: & hoc prout legit. qõ defuctus nõ contraxerit societatẽ. Alij dicunt huius timore, quod ipse defũctus societatẽ contraxerit. vt dicit glo. j. qõ nõ placet. per rationem que dicitur hic in textu.

Conditio, si non alienauerit, respuitur, si non est persona, cuius fauore sit prohibita.

§. Idem Iulianus. Hic §. tractat de Mutiana cautione. Et pponitur qo hic non habet locũ cautio Mutiana, qz ista cõditio potest impleri in vita heredis. l. cũ tale. §. j. j. de conditio. & demõ. Solu. Expectare mortem esset triste, ideo nõ expectatur d. l. cũ tale. §. j. l. Mutiane, co. ti. ¶ Item dicitur hic qõ cõditio est impossibilis, quia non est cui caueatur. Contra, qz sunt saltẽ venientes ab intestato quibus dz caueri. l. is cui. j. de cõdi. & demõ. & expresse de venientibus ab intestato ponitur in authẽtica. cui relictum. C. de iudi. viduit. & in corpore vnde sumitur. Soluit. Dicũt gdã. g hic nõ erãt venientes ab intestato. Vel dic ista cõditio si nõ alienauerit, respectu de facili, si nõ est persona, cuius fauore sit prohibita. l. filiusfamilias. §. diui. §. de leg. j. sz secꝰ in alijs conditionibus negatiuis, ita dixi d. l. is cui. j. de condit. & demonstr.

LEX V.

Copulatiua requirit vtramque partem esse veram.

Si heredi. Ad veritatem copulatiue regritur, vtrãque partem esse veram, sed ad veritatem disiunctiue sufficit alterã partẽ esse veram, hoc dicit. ¶ Op. & videtur qõ quãdo plures conditiones apponuntur, debet parere vltime, non cuilibet. l. g traditũ est. cum. l. seq. de cõdi. & demon. Sol. verbũ, disiunctim, potest capi dupliciter, v delicet per alternatiuã aut, & vel, sic loquit hic. Alio mõ disiunctim, id est, separatim, & tunc est parẽdũ vltime, vt ibi. ¶ Item oppo. §. titul. Lucius, vbi disiuncta accipitur, p cõiũcta. Sol. ibi speciale. & rõnẽ ibi videbitis. ¶ Item oppo. quod ad veritatem copulatiue non requiritur vtrunq; sed alterũ sufficit. l. j. §. de his q no. insam. & l. i. j. ad leg. Põp. de parrici. Veritas est, quod qñ due orationes ponuntur copulatiue, nõ principaliter: sed respectiue ad aliud, tunc requiritur concursus vtriusqz, vt hic. Sed quando plures orationes nõ copulantur respectiue ad aliud, sed glibet principaliter, tũc copulatiua ponitur magis causa ordinis, quam coniũctionis. ió non requiritur concursus vtriusque, vt legibus contrarijs, & pbo. p text. l. ea tamen adiectio. j. de lega. iij. & hoc plene dixi in l. si is qui ducenta. §. vtrum. j. de rebus dubijs.

ADDITIO.

P. PAV. P. ¶ Si heredi. Limita regu. huius l. quãdo apparet secus de voluntate testatoris. vide Alex. consilio cx. volumine. iij. vbi late, & Fe. i c. ñ. in verbo copula. de rescrip. vsque ad verleges & quod in alternatiuis sufficiat alterã partẽ esse verã, vide eundẽ Fel. in c. inter ceteras. in vltim. colum. de rescrip. de prima reg. vide Jas. in l. j. in j. char. ff. de iustit. & iur. vide Ang. cõ xiij. & consi. xxxiij. incip. in dei nomine. & per Soc. post Bar. in l. is qui ducenta. §. vtrũ. ff. de reb. du. vltra Bal. hic, vide Fel. i ca. ij. de rescript. Alexan. consi. xxviij. volumine v. & ur. consil. xvij. & consi. liij. circa med. Barb. consil. xliij. volumine j. Joã. de Ana. in cap. fi. de vsu.

POMA. ¶ Et vide Lud. Rom. in consi. cxxix.

POMA. ¶ De materia vide per Jaso. post Bart. & alios in l. j. ff. de iusti. & iure. Et si ista regula sit vera, tamen potius inspicẽda est mens, quã natura copule. Ita Bal. in c. §. de rescrip.

LEX VI.

Si quis ita. Impossibilis reũcitur de institutione, hoc dicit. Querit glo. vtrum saltem monumentum debet impleri. Glos. qõ sic, quasi duo sint preceptia. l. Celsus. §. j. §. de arbi. & l. hec scriptura. §. j. de condi. & demon. & probatur in l. insulam. §. j. §. de loc. & l. si mihi & tibi. §. si quis seruos. j. de leg. j.

LEX VII.

1 Juramentum de non separando matrimonium, etiam ratione consanguinitatis, non valet.

2 Stante statuto, qui declinauerit iurisdictionẽ potestatis, possit offendi, non includitur clericus.

a **Si quis sub conditione.** Di ick hic q ipsa exactione habetur exceptio. Cõtra nõ est necessaria exceptio, quia alteri per alterũ non querit actio. l. stipulatio ista. §. alteri. j. de verb. ob. Dicunt quidam, q ideo legatario datur actio, quia heredis stipulãtis interest. Dz est truffa, quia non quereretur ipsi stipulanti, non alij, vt ôt glo. quare dic quod stipulatus non fuit capax. vide glo. que incipit, siue pmiserit. Oppo. C. de euict. l. penult. sed ibi stipulatio duple inter ponitur ex natura, b & consuetudine contractus, secus

b 1 bic ideo hic p sumitur mala fides, ibi non. ¶ Ultio gl. inducit

c banc legem contra eos, qui copulant aliquos in matrimoniũ, & iurant quod neuter separabit iure cõsanguinitatis, qõ hoc iura

d mentum non valebit. ¶ Item facit ad statuta, d que generaliter

2 aliqd mandãt quod non porrigitur ad illicita. Exemplũ, & statutum, quicũq declinauerit iurisdictionẽ Potestatis, possit offendi, certe hoc non intelligetur de clerico declinante. Facit qõ dicitur in l. j. §. que onerande. quarum rerum actio non datur.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Si quis sub conditione. Inquantum solet allegari gl. in hac l. quod clausula insolita augmẽtat institutionem, vide que accumulat Jaso. in l. testamentum. in vltim. no. C. de test. & late Fel. in ca. ex parte. in verbo, stylus curie. de rescript.

b POM. ¶ Ex natura. Vide Fely. in. cap. ij. versi. stylus curie. de rescrip. & i c. tertio loco. in fine. de pba. & in causam que colum. fin. de testi. Barb. cõsilio j. j. volumine. Bal. alias Bar. in l. quicunque, C. de apo. pub. lib. xi. Barb. consilio xlvij. i. volumine. & consi. lj. eodem volumine. & consi. vij. in ij. volu. in & consi. xvj. ij. volu. & consi. liij. in ij. volu. & consil. lix. eod. volumine. & consil. lxvj. eodem volumine.

c P. PAV. P. ¶ Hanc l. Vide Bal. i tit. de pac. const. in verbo finita. i vlib. Feud. & in alio casu in c. j. de duob. fratri. a cap. inuest.

d POMA. ¶ Facit ad statuta. Hoc dictum sequitur Alexan. cõsi. xxxiij. i fin. v. volumine. & vide remissiue, per Bar. consi. xij. eo. & consil. xxxviij. Et pro ista doctrina facit tex. in c. j. de iniur. li. vj. & vide Fely. i c. ecclesia sancte Marie. de constit. vbi etiam p Barb. Vide Alex. cõsi. cxxiij. volu. iiij. Ecpo. cons. xv. Barb. consilio vij. colum. j. & consil. xxiiij. eodem volu. & consil. xlvij. i. volumine. & consilio vj. in ij. volum. & consi. xiij. volu. ij. Et cons. xliij. alias. xlviij. col. vltim. eodẽ. volumine. ij. & consi. xxv. eodẽ volu. & consil. lvj. eod. volum. & consil. lxij. Vide Ant. de But. cõsi. xix. & consil. xxxvj. j. colum. & xlij. & lxvij. & lxxiij. Rom. cõsi. xcj. & consi. cij. ad fi. & cõsi. ccxix. Imo. cõsi. lxxxij. & Card. xxxiij. ad finem. & cõsi. xliij. ad fi. & consi. xvj. & cons. cxx. & cxliij. j. col.

LEX VIII.

1 Statutum inferiorum quod fit in fraudẽ appellationis ad superiorem an valeat, nume. 2.

Ue sub conditione. Jurisiurãdi conditio heredi vel legatario, vel fideicõmissario, vel mortis cã donatario apposita, remittit, siue sola siue cõiũctum, siue disiũctim, cũ alia fuerit apposita, hoc ôt. vsqz ad §. quoties. ¶ Oppo. dicitur hic qõ remittitur talis cõditio. Sz con-

Bar. super j. Infor.